

Spectacolul a fost privit cu mult interes de publicul moscovit. Spectatorii sovietici, care-l cunosc și-l iubesc pe Shakespeare și datorită numeroaselor montări sovietice, nu au putut să nu aprecieze înalta ținută a Teatrului Memorial. De altfel, și actorii englezi au simțit sensibilitatea cu care publicul sovietic a urmărit spectacolele lor. În interviul acordat revistei „Sovetskaia Kultura” — Glen Biem Shaw, regizorul trupei, a spus: „Dacă mă veți întreba ce părere am de felul cum am fost primiți în Uniunea Sovietică, vă voi răspunde că sintem uluiți. Indrăznesc să spun că nici la Stratford pe Avon, n-am încercat sentimente atât de puternice de bucurie și recunoștință ca acelea pe care ni le-a trezit entuziasmul publicului sovietic. Acest lucru ne-a lăsat o impresie foarte puternică”.

I. V.

CREAȚIA MEA ARTISTICĂ

S-au împlinit cincizeci de ani de luptă puși în slujba dezvoltării teatrului contemporan sau „vorbit” (Huatzui), cum i se mai spune în China.

În jumătatea de secol care s-a scurs, și mai ales în cei nouă ani de după eliberare, s'au înregistrat în toate ramurile acestei arte succese însemnate. Profit de prilej ca să vă împărtășesc — eu, o modestă slujitoare a scenei — câteva din amintirile mele. Ca să cunoașteți și dumneavoastră, prietenii mei dragi, din aceste amintiri, ceva despre drumul dezvoltării teatrului în China și despre strinsa legătură ce există între acest drum și procesul de autoeducare a actorilor noștri.

Am îndrăgît teatrul încă din copilărie. Cu toate acestea, cînd am pășit pentru prima dată pe scenă nu pătrunsesem încă esența artei dramatice, nu știam cui trebuie să slujească și mai ales nu vedeam vreo legătură între teatru și politică.

La început, m'am urcat pe scenă, minată mai mult de nevoia de a-mi câștiga existența. În anul 1931, eram nevoită să-mi întrețin părinții, frații mai tineri și sora; am părăsit Peipinul și, în căutare de lucru, am poposit la Șanghai. Aici, după evenimentele din 28 ianuarie 1932, am intrat în ansamblul teatral de cîntece și dansuri „Tzimei”, jucînd în două spectacole: *Drumul vieții și Moartea unui actor cu faimă*.

În acea perioadă, mișcarea pentru dezvoltarea teatrului se afla abia la început;

spectacolele se puneau în scenă anevoie și nu atrăgeau decît un număr foarte restrîns de spectatori. Cu toate că reprezentății i se adăugau numere suplimentare, cuprinzînd cîntece și dansuri, aveam din ce în ce mai puțini spectatori. În cele din urmă, actorii au cunoscut foamea.

Ceilalți slujitori ai scenei erau tot atît de nevoiași ca și mine.

Așa, minăți de nevoia de a trăi, cițiva prieteni săraci ne-am strîns laolaltă și ne-am hotărît să jucăm teatru. Dar — veți spune —, ca să-mi câștig existența, nu era neapărată nevoie să mă urc pe scenă; puteam găsi și altă soluție. Numai că, vedeți, așa tinără și fără de experiență cum eram, de îndată ce am cunoscut mai îndeaproape scena și slujitorii ei, m-am legat sufletește de toate acestea, am îndrăgît din toată inima teatrul și nu-l mai puteam părăsi pentru nimic în lume.

Mișcarea pentru avîntul artei teatrale, în rîndurile căreia m-am încadrat mai tîrziu, începuse să cunoască înfrîurirea partidului. Tocmai datorită conducerii de către partid, această mișcare a izbutit să înlătore toate greutățile și să se dezvolte neabătut în slujba țelurilor comune ale revoluției. Nu știam în acea vreme că

teatrul este unul din detașamentele partidului, în lupta sa pentru înflorirea culturii și artei. Oricum, chiar așa, neștiutoare, m-am integrat în munca teatrală și, sub conducerea înțeleaptă a partidului, m'am pomenit minată de un șuvoi furtunos înaintea, mereu înaintea. Mă învăluise șuvoiul, mă ducea cu el, dar n-am căzut, dimpotrivă, am înțeles încetul cu încetul, drumul spre revoluție.

În condițiile vechii societăți, actorul și mai ales actrița izbuteau cu mare anevoință să ocolească feluritele ispite ce le apăreau în cale. În Șanghai, Uhani, Ciunțin mi s-a întâmplat ca oameni bogați și de vază să-mi ceară mina. Toți mă imbiau, punându-mi însă aproape aceeași condiție: „ai să duci o viață fericită și n-ai să mai ai nevoie să apari pe scenă”. Numai că teatrul era însăși viața mea: cum aș fi putut să renunț la scenă? Aceste sentimente erau strâns legate de piesa lui Tian Han: *Moartea unui actor cu faimă*, cea dintâi piesă în mai multe acte în care am jucat. Interpretam rolul lui Lin Fin-sian. O tinăra actriță trecuse peste povețele dascălului său și se lăsase ispitită de perspectiva unei vieți de huzur. Nimerise astfel pe mina unor huligani, răufăcători. De mihnire, dascălul ei se stînse. Cît privește pe Lin Fin-sian, ce sfârșit ar fi putut s-o aștepte decît totala decădere? Deseori, în vechea societate, asemenea talente actrițe, atrase de o viață bogată, fie că decădeau, fie că, părăsind scena, ajungeau să ducă o viață strîmtoată, lipsită de perspective. *Moartea unui actor cu faimă* și alte piese asemănătoare nu numai că educau spectatorul, dar, în primul rînd, îl educau pe actor.

Teatrul a jucat așadar — în acest chip — un rol de seamă în educarea spiritului de rezistență împotriva agresorilor japonezi, atît în rîndul actorilor, cît și în rîndul publicului.

Una din cauzele falimentului ansamblului teatral de cîntece și dansuri „Tzi-mej” a fost ruperea lui de viața politică a vremii. Ne demonstrează acest fapt ansamblul teatral „Uiuehua”. Acesta, strîns legat de viață, de politică, a cucerit în scurtă vreme simpatia publicului; spec-

tacol de spectacol, sala se umplea pînă la refuz. Ori de cîte ori se rostea pe scenă un înaripat monolog patriotic, îndemnînd la rezistență împotriva japonezilor, se stîrneau aplauzele furtunoase ale spectatorilor, care, înflăcărați de jocul nostru, scandau împreună cu noi lozinci, ne poșteau să jucăm prin școli etc.

Am înțeles atunci că, în pofida sărăciei noastre, nu sîntem defel neputincioși. O tiradă patriotică rostită pe scenă făcea să izvorască din sufletul nostru forță, fermitate.

Atmosfera și sentimentele trăite în acea perioadă de teatru mi-au lăsat amintiri de neuitat. Spectacolele, care chemau la luptă împotriva japonezilor, au dezvoltat treptat în mine conștiința politică.

La începutul Războiului de Eliberare m-am îndreptat spre Hong-Kong. Aci, paralel cu filmele în care jucam, am luat parte la activitatea cîtorva cercuri de lectură, menite să lămurească maselor condițiile de viață în raioanele eliberate.

În cei 20 de ani de viață teatrală, pe care i-am trăit, am pătruns, prin mijlocirea pieselor și personajelor interpretate, cu încetul în tainele artei dramatice și am înțeles cauza dreaptă a revoluției. Aceasta însă, datorită în primul rînd faptului că am intrat în mișcarea condusă de partid, că am fost educată de partid.

După eliberare, învățămîntul de partid și alte transformări din țară mi-au înlesnit și mai mult să-mi dezvolt conștiința politică.

Mi-am dat seama din proprie experiență că mișcarea pentru dezvoltarea artei dramatice, condusă de partid, a jucat un rol de frunte, nu numai în revoluție, și nu numai în procesul de educare a maselor, dar și în educarea slujitorilor scenei, în procesul lor de autoreeducare.

Mișcarea pentru dezvoltarea teatrului (Huatzui), condusă de partid, m-a ajutat să nu rămîn în urmă; mi-a dat putința să slujesc astăzi în continuare poporul, prin arta mea, să pășesc mereu înaintea, odată cu șuvoiul tumultuos care conduce patria noastră spre progres.

Șu Siu-ven